

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ผู้ศึกษาจะแสดงให้เห็นวิธีการดำเนินการศึกษา เรื่อง บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการทอดผ้าของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพจากการรวบรวมเอกสาร และการวิจัยสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์และได้กำหนดรายละเอียดของวิธีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนตั้งแต่รูปแบบการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษา

3.1 รูปแบบการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการวิจัยสนาม (Field Research) และเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาลงพื้นที่ สัมภาษณ์ (Interview) และบันทึกข้อมูลตามคำตอบของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวน 2 กลุ่ม คือ

3.1.1 กลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านวังเจ้า ตำบลเทพนิมิตร อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร

3.1.2 ประชาชน ในเขตอำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอ บึงสามัคคี จำนวน 21,973 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2557)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรของ Taro – Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 : 45) มีสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(E)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

E = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า $n = \frac{21,973}{1+21,973(0.05)^2} = 392.85$ (400 คน)

ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2557)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการทอดผ้าของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 5 รายการ โดยกำหนดให้คะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ในส่วนนี้จะเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

3.3.2 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ การกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอดผ้า ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้ คือ

3.3.2.1 บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการทอดผ้าของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร 4 ด้าน

1. ด้านเงินทุน
2. ด้านการผลิต
3. ด้านการตลาด
4. ด้านการบริหารจัดการ

3.3.2.2 การกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอดผ้า

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ทฤษฎี ปรัชญา และแนวคิดจากเอกสารบทความที่เกี่ยวข้อง บทบาทภาครัฐ ในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการทอดผ้าของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและสร้างข้อคำถามเบื้องต้น
4. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมถูกต้องของภาษาที่ใช้
5. ปรับปรุงข้อคำถามแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหาตลอดจนความเหมาะสมถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้

1. ผศ.ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. ดร. โชติ บดีรัฐ อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ดร.จิรัฐ สันติวงษ์สกุล อาจารย์พิเศษประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC เพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

+1	หมายถึง	มีความเห็นด้วยว่าข้อคำถามใช้ได้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามใช้ได้หรือไม่
-1	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อคำถามใช้ไม่ได้

แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาเป็นข้อคำถามได้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าแอลฟา เท่ากับ 0.98

8. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาและข้อคำถามให้ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามกระบวนการต่างๆ ดังนี้

แบบสอบถาม

1. ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. นำแบบสอบถามลงพื้นที่ไปสำรวจในเขตอำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และอธิบาย ขั้นตอนในการกรอกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

3. ผู้วิจัยจะไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกแบบสัมภาษณ์ให้กับประชาชนในเขตอำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบสุ่ม จำนวน 5 คน โดยแบ่งเป็นประธานสมาชิกกลุ่มแม่บ้านทอผ้า 1 คน สมาชิก 2 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 1 คน ผู้นำท้องถิ่น 1

2. มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด ในกิจกรรมและเรื่องราวต่างๆ จนกระทั่งเข้าใจและสามารถอธิบายสรุปได้

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์ทั่วไป ประกอบด้วยการซักถาม พูดคุยถึงเรื่องราวต่างๆ รวมทั้งด้านบทบาทของภาครัฐทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน 1. ด้านเงินทุน 2. ด้านการผลิต 3. ด้านการตลาด 4. ด้านการบริหารจัดการ และเรื่องราวต่างๆ ที่มีความจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและจำเป็น ซึ่งต้องใช้เทคนิคการสัมภาษณ์พูดคุยด้วยความระมัดระวัง และเป็นกันเอง

4. การจดบันทึกภาคสนาม (Field note) ผู้วิจัยได้ทำการจดรวบรวมข้อมูล และมีการบันทึกเทป ถอดเทป จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อมีหลักฐานข้อมูล และทำการสรุปข้อมูลที่ได้ทุกวันที่ได้สังเกตและสัมภาษณ์ภาคสนาม และเพื่อได้ทบทวนให้ทราบได้ว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือไม่

5. ได้ทำการค้นหาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ รวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลจากระบบสารสนเทศ (IT)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ทางเนื้อหา (Content analysis) จากแบบสัมภาษณ์ ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎี

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมานหรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) รวมถึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

3.6.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยปัจจัยด้านลักษณะบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ปัจจัยด้านสังคมคือ ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทอผ้า โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ ระดับบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา การทอผ้าของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งหมด 4 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์ ปัจจัยของบทบาทภาครัฐในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา การทอผ้าของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชรทั้งหมด โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านวังเจ้า อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันให้ใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ (Sheffe')

3.6.3 สรุปและเขียนรายงาน

3.7 เกณฑ์การแปลความหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังเจ้า พิจารณาจากค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1978 : 232) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นมีระดับน้อยที่สุด

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

3.8.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่ารวมจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,

2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมความคิดเห็นทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่ารวมจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ, 2538 : 73)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนความต้องการประสิทธิภาพในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.8.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 ค่าสถิติทดสอบ t - test

2.2 ค่าสถิติทดสอบ F - test